

Елизабета Павковиќ, (Скопје, Р. Македонија)

**Летна школа по антропологија, етнографија и компаративен фолклор на Балканот
(30.7.-12.8.2006 год., Коница, Грција)**

Од 31.7. до 11.8.2006 год. во Коница, Република Грција, се одржа **Летната школа по антропологија, етнографија и компаративен фолклор на Балканот**. Таа претставува една од формите на реализирање на обемниот проект „Border Crossing“ („Преминување на границите“), замислен како мрежа за соработка помеѓу институтите за антропологија, етнологија, историја, социологија и други сродни научни дисциплини пред сè од балканските земји, но и пошироко. Слушатели на Летната школа беа стотина студенти на додипломски, постдипломски и на докторски студии од Грција, Србија, Бугарија, Романија, САД, Франција, Македонија, Италија, Германија, Албанија, Словенија, Турција, Полска, Чешка, Ерменија, Косово и од Русија.

Учесниците имаа можност да одберат и да следат по три од деветте понудени курса. Во првиот дел од Школата (31.7.-2.8.) беа обработувани следниве теми:

- **„Антрополошката теорија и поимањето на Балканот“**
 - д-р Георгиос Агелопулос, Оддел за балкански, словенски и ориентални студии, Универзитет на Македонија, Солун;
 - д-р Дима Канеф, Институт за социјална антропологија „Макс Планк“, Хале.
- **„Распаѓањето на Југославија и постсоцијалистичкиот концепт на новите балкански држави“**
 - д-р Љупчо Ристески, Институт за етнологија и антропологија, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје
- **„Методологија на теренската работа: квалитативно и апликативно истражување“**
 - д-р Бојан Жиќиќ, Оддел за етнологија и антропологија, Филозофски факултет, Белград;
 - Јана Бачевиќ, Оддел за етнологија и антропологија, Филозофски факултет, Белград.
- **„Етнографија на источноевропскиот социјализам“**
 - д-р Илија Илиев, Оддел за етнологија, Универзитет од Софија.

Вториот дел од Школата (7- 11.8.) ги содржеше следниве курсеви:

- **„Нациите, миграциите и создавањето на етничките групи: ритуали, приказни, беседи и материјална култура“**
 - д-р Јоргос Цимурис, Оддел за социјална антропологија, Универзитет „Пантеон“, Атина;
 - д-р Валија Крава, Технолошки институт од Солун.
- **„Економската антропологија и социјалната трансформација во Југоисточна Европа“**
 - д-р Алики Ангелиду, Оддел за социјална антропологија, Универзитет „Пантеон“, Атина;

- д-р Софи Шевалие, Оддел за социологија и антропологија, Универзитет на Франција, Безансон.

- **„Граници и идентитети“**

- д-р Евгенија Благоева, Оддел за антропологија, Нов бугарски универзитет, Софија;

- д-р Илија Илиев, Оддел за антропологија, Нов бугарски универзитет, Софија.

- **„Музика и танц на Балканот: култура, идентитет и моќ“**

- д-р Панагиотис Панопулос, Оддел за социјална антропологија и историја, Универзитет на Егејот, Митилини;

- д-р Јанис Манос, Оддел за балкански студии, Универзитет на Западна Македонија, Лерин.

Програмата предвидуваше по 16 блок-часа за секој поединечен предмет, а наставата се одвиваше во претпладневните и во попладневните часови. Формите низ кои беа разработувани темите беа предавања, дискусии и видеопрезентации. Беа прикажани и неколку документарни антрополошки филма, кои побудија голем интерес и жива дискусија.

Деветтиот курс концепциски се разликуваше од другите. Се одвиваше од 3. до 11.8., под наслов:

- **„Етнографско истражување во пограничен појас: теренска пракса на двете страни од грчко-албанската граница“**, а го водеа

- проф. д-р Василис Ницијакос, Оддел за историја и археологија, Универзитет од Јанина;

- д-р Василис Далкавукис, Оддел за историја и етнологија;

- м-р Костас Манос, Оддел за историја и археологија, Универзитет од Јанина.

По воведните предавања и упатствата за работа, беа формирани тимови од 2 до 5 члена. Тие работеа на теми кои ги предложија самите учесници, а темите се однесуваа на животот во пограничниот појас и на поимањето на границата од страна на локалното население. Дел од тимовите правеа теренски истражувања во погранични населби во Албанија - во селото Чарчова и во гратчето Лесковик, додека втората група тимови останаа во Коница и во неа ги реализираа своите истражувања. Еве некои од темите на теренското истражување:

- „Разбирање (читање) на граничниот предел од грчката/албанската страна на границата,

- Животни приказни на жените-Албанки (во Коница) и грчко-албанската граница“,

- „Граничарите како професионалци“,

- „Доживување на границата од страна на младите од Коница“,

- „Мапирање на социјалниот живот на албанските емигранти во Коница“ и др.

За потребите на теренската работа, истражувачите претходно подготвија прашалници-потсетници, кои ги користеа при интервјуата. Дел од податоците беа добиени низ слободен разговор и преку набљудување. Беа направени голем број фотографии и беше снимен обемен видеоматеријал. Резултатите од истражувањето не беа најважната работа што се очекуваше, поентата не беше ниту во тоа да се направи вежба на добро планирано и организирано теренско истражување. Целта на вака

осмислената работа беше да нè натераат нас, учесниците, на меѓусебна соработка, да бидеме упатени едни на други и да зависиме едни од други. И уште повеќе, самите моравме „да се измешаме“, т.е. во тимовите мораше да биде вклучен по некој од колегите-Грци или Албанци, како неопходни при контактите и за разговорите со локалното население. Дури тогаш и името на генералниот проект - **„Border crossing“** беше сфатено како порака: преминување/надминување на сите бариери (јазични, политички, културни и др.) сфатени како граници! Тоа спознание претставува една од вредностите на Школата и важна придобивка од неа.

Во вечерниот термин од наставата, од 20.30 часот, во конгресната сала на општината на Коница, свои предавања пред сите учесници одржаа гости-предавачи, еминентни професори од областа на антропологијата:

- проф. д-р Димитра Гефу-Мадиану - **„Култура и етнографија“**,
- проф. д-р Морис Годелие - **„Кои односи го сочинуваат општеството“**,
- проф. д-р Ефтиција Вутира - **„Културната конструкција на бегалците во Грција“**,
- проф. д-р Рајко Муршиќ - **„Двојната вредност на идентификацијата и на промените: од Лајбах до Шутка“**,
- проф. д-р Џејн Коуан - **„Супервизијата на спогодбите на Лигата на нациите во врска со малцинствата (1919-1933) како точка на среќавање: антрополошки рефлексии во однос на бирократите, државите и на поддржувачите на петициите и на проектите во врска со Македонија“**,
- проф. д-р Фотини Цимбириду - **„Родот, етнографијата и исламот“**.

По предавањата, како и во неофицијалниот дел од средбите, професорите разговараа со слушателите на Школата и одговараа на нивните многубројни прашања.

Покрај работниот дел од Школата, организаторите се погрижија и во текот на слободното време да понудат разновидни и добро осмислени содржини. Така, беше организиран концерт на мешана пејачка група во дворот на црквата Св. Апостол во селото Моливи, на самата грчко-албанска граница, на кој беа изведени повеќегласни песни од Епир. Исто така, беше реализиран излет до приморското место Превеза на брегот на Јонското Море, со попатна посета на Јанина. Учесниците на Летната школа ја прославија селската слава на селото Молишта заедно со неговите жителите. Особено срдечен прием беше приреден од страна на жителите на влашкото село Аетомелица (Денско), кое се наоѓа на 1 600 м надморска височина, каде што до доцна во ноќта одекнуваа звуците на епирските ора до врвовите на Грамос.

*

Организирањето ваков настан каков што е Летната школа во Коница е тежок и сложен проект. Напорот вложен во неговото реализирање резултираше со задоволство кај учесниците поради стекнатите неповторливи искуства и со чувство на исполнетост и награден труд за успешно извршената работа кај организаторот. На повеќе начини

тој ја оправда и ја потврди потребата од негово постоење и неопходноста од *преминување на границите*.